

Aleg 1071

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności krajowego biura poboru opłaty szynkarskiej i opłaty konsumcyjnej od piwa.

Wysoki Sejmie!

W sprawozdaniu z czynności Dep. II. za czas od 1. sierpnia 1910 do 31. października 1911, przedstawił Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi w ogólnym zarysie przebieg początkowego wymiaru opłaty szynkarskiej na rok 1911, wprowadzonej ustawą krajową z dnia 20 grudnia 1905 Dz. u. kr. Nr. 11 z r. 1906.

Obecnie może już Wydział krajowy zamknąwszy rachunki za rok 1911 ten ogólny zarys wypełnić szczegółami, które przebieg całej akcji, spowodowanej powołaną ustawą, w właściwym przedstawią świetle.

Opłatę szynkarską mają od 1. stycznia 1911 opłacać wszyscy, którzy w całym kraju, z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa trudnią się wyszynkiem, drobną sprzedażą lub drobnym handlem napojów wysokowych, piwa, wina, miodu i napojów miodowych.

Dla wymierzenia opłaty ustanowione są powiatowe komisje szacunkowe, złożone z dwóch delegatów c. k. rządu, jednego delegata Wydziału krajowego i jednego delegata dotyczącej Izby handlowej, które corocznie pod przewodnictwem c. k. starostów, zbadawszy roczny obrót trunków w każdym przedsiębiorstwie i stosując odpowiednio do rentowności taryfę w ustawie podaną, wyznaczają dla każdego przedsiębiorstwa wysokość opłaty szynkarskiej na dany rok.

O ile przewodniczący komisji szacunkowej względnie delegat Wydziału krajowego nie wniósł do krajowej komisji apelacyjnej odwołania, opłata przez komisję szacunkową wyznaczona zostaje przez krajowe biuro poboru tej opłaty przypisaną przedsiębiorstwu do uiszczenia w 4 ratach kwartalnych.

W wypadkach zaś odwołania do komisji apelacyjnej przypis opłaty następuje po rozstrzygnięciu odwołania przez komisję apelacyjną, złożoną z 3 radców Namiestnictwa, 2 star. radców krajowej Dyrekcyi skarbu, 2 radców wyższego sądu krajowego, 2 członków Wydziału krajowego i 3 delegatów Izb handlowych. Komisji przewodniczy Marszałek krajowy.

Przeciw nakazom zapłaty przysługuje opodatkowanym prawo wnoszenia rekursu do krajowej komisji apelacyjnej w nieprzekraczalnym czternastodniowym terminie na ręce dotyczącego c. k. Starostwa, które bada zarzuty w rekursach podniesione przy pomocy mężów zaufania i rezultaty badania wraz z rekursami i odpowiedniami wnioskami przedkłada komisji apelacyjnej do ostatecznego dalszym środkiem prawnym nie ulegającego rozstrzygnięcia.

Przedsiębiorstw wszelkiego rodzaju, a więc wyszynków, drobnych sprzedaży i drobnych handli zgłoszono w r. 1911 do wymiaru 23.946 w 81 powiatach politycznych i 30 miastach, objętych ustawą gminną z dnia 13. marca 1889 Dz. u. kr. Nr. 24 (Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Buczacz, Drohobycz, Gorlice, Gródek jagielloński, Jarosław, Jasło, Jaworów, Kołomyja, Krosno, Nowy Sącz, Podgórze, Przemyśl, Rzeszów, Sambor, Sanok, Śniatyn, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tarnów, Trembowla, Wadowice, Wieliczka, Złoczów, Żółkiew).

Przedsiębiorstwom tym wymierzono i przypisano, a mianowicie:

w 81 powiatach (bez 30 miast)	9,268.877 K
w 30 miastach	2,540.973 „
Razem	<u>11,809.850 K</u>

Przeciwko wymiarowi wniosło 15.980 przedsiębiorców rekursy, które komisya apelacyjna w ciągu miesiący kwietnia do września 1911, najpierw w podkomitetach, a następnie na plenarnych posiedzeniach załatwiła obniżając pierwotny wymiar:

w 81 powiatach o	1,273.116 K
w 30 miastach o	685.810 „
Razem o	<u>1,958.926 K</u>

Procentowo wynosi to obniżenie pierwotnego wymiaru:

w 81 powiatach	13.7 ⁰ / ₀
w 30 miastach	26.9 ⁰ / ₀

to znaczy, że krajowa komisya apelacyjna rozstrzygając rekursy przyznała miastom dwa razy tak wielki opust, jak gminom i małym miasteczkom.

Z pierwotnego tedy wymiaru na rok 1911 w kwocie	11,809.850 K
po uwzględnieniu obniżenia przez komisję apelacyjną „	<u>1,958.926 „</u>
pozostało przypisanych	9,850.924 K

Wskutek zupełnego lub częściowego zaniechania prowadzenia przedsiębiorstwa, tudzież wskutek przejścia z jednego rodzaju przemysłu w drugi (z wyszynku na drobną sprzedaż lub drobny handel i odwrotnie) odpisano *pro rata* 845.272 K
tak, że ostateczny przypis na rok 1911 wyniósł 9,005.653 „

Na poczet tego przypisu wpłynęło w roku przedmiotowym 6,604.269 K a nieściągnięta reszta 2,401.383 K pozostała jako zaległość czynna do ściągnięcia w ciągu następnego roku. Kwota ściągnięta przedstawia 74⁰/₀ przypisu.

Nie mając jeszcze zamkniętych rachunków za rok 1912, nie może Wydział krajowy podać równie szczegółowych i pewnych dat, jak co do roku 1911; nadmieniamy tylko, że liczba przedsiębiorstw wzrosła, gdyż władze polityczne podciągnęły pod opodatkowanie opłatą szynkarską także i niekoncesyonowane szynki zgodnie z postanowieniem ustawy. Mimo że liczba opodatkowanych przekroczyła znacznie 24.000, ogólny wymiar wypadł niżej od wymiaru roku 1911 o przeszło 300.000 kor.

W ciągu roku 1911, a jeszcze intensywniej w ciągu roku 1912, podnosiły koła interesowane w memoryałach do Wydziału krajowego wnoszonych, skargi na pewne uciążliwości w ustawie, prosząc o ich usunięcie. względnie złagodzenie.

Oczywista, że czy to złagodzenie, czy też uchylenie pewnych postanowień ustawy mogłoby nastąpić jedynie drogą noweli. Pragnąc zaś mieć pozytywną podstawę do ewentualnego zaprojektowania Wys. Sejmowi noweli, postanowił Wydział krajowy zasięgnąć przedewszystkiem opinii kół fachowych, któreby nie tylko powtórzyły gotosłowne skargi, ale na podstawie konkretnych faktów wskazały, czy w ogóle i w jakim kierunku miałyby pójść znowelowanie obowiązującej ustawy. W tym celu sprosił Wydział krajowy ankietę, złożoną z reprezentantów c. k. rządu, izb handlowych i przemysłowych, centralnego związku fabrycznego, związku 30 miast i krajowego stowarzyszenia gospodnio-szynkarskiego. Nadto zaprosił Wydział krajowy do udziału w obradach dwóch członków Wydziału krajowego, sekretarzy Izb handlowych, dyrektora Narodnej Torhowli i kierownika biura poboru opłat szynkarskich. Pierwsze posiedzenie ankiety, które miało wyłącznie charakter informacyjny, odbyło się dnia 19. lutego 1913, drugie odbędzie się dnia 29. marca 1913, gdyby zaś tego zachodziła potrzeba, trzecie w drugiej połowie kwietnia.

Rezultaty ankiety i ewentualne wnioski przedstawi Wydział krajowy w przyszłorocznem sprawozdaniu.

W roku 1910, zatem na rok przed wygaśnięciem prawa propinacyi, było w kraju 98 browarów czynnych, które w ciągu rocznej kampanii t. j. w czasie od 1. października 1909 do 30. września 1910 wyprodukowały 1,431.396 hltr. W następnym roku, pierwszym po wygaśnięciu propinacyi, zmniejszyła się wprawdzie liczba browarów o 6, lecz produkcja podniosła się o 151.902 hltr. i wynosiła 1,583.298 hltr. W roku 1912, zatem drugim po ustaniu propinacyi liczba czynnych browarów zmniejszyła się jeszcze o 4, a produkcja podniosła się o 8.567 hltr. i wyniosła 1,591.865 hltr.

Z pomiędzy 98 browarów w r. 1910, względnie 88 browarów w roku 1912 było 15, których roczna produkcja przenosiła 20.000 hltr., jak to przedstawia następujące zestawienie:

L. p.	B r o w a r	Roczna produkcja licząc od $\frac{1}{10}$ poprzedniego do $\frac{99}{100}$ bieżącego roku		
		r. 1910	1911	1912
1.	Okocim	300.619	316.524	385.271
2.	Lwów	168.289	176.428	198.968
3.	Żywiec	110.119	134.975	138.740
4.	Busk	60.865	60.727	61.942
5.	Lesienice	48.381	66.484	57.231
6.	Krasiczyn	63.078	61.550	47.022
7.	Tarnów	31.674	46.828	43.418
8.	Diatkowce	32.476	50.725	39.348
9.	Kraków	41.800	43.532	37.110
10.	Zagórze ad Kałusz	28.938	38.222	34.033
11.	Tenczynek	29.789	30.365	28.787
12.	Korolówka	27.801	25.910	25.809
13.	Zarszyn	12.054	18.233	21.995
14.	Dzików	18.036	19.700	20.341
15.	Zofinów	13.683	21.035	20.114
	Razem	987.602 hltr.	1,111.238 hltr.	1,160.129 hltr.

Na resztę tedy browarów:

83 w r. 1910 przypada produkcja 443.794 hltr.
 77 " 1911 " " 472.060 "
 73 " 1912 " " 431.736 "

Z tego zaś wynika, że na 15 większych browarów przypada:

w r. 1910 69% całej produkcji rocznej
 " 1911 71% " " "
 " 1912 73% " " "

Dalsze wnioski nasuwają się same.

Z ustaniem prawa propinacyi produkcya, a w ślad zatem konsumcya piwa wzrosła znacznie, podniosła się bowiem odrazu nie licząc wzrostu piwa importowanego o przeszło 150.000 hltr., który to wzrost przypadł wyłącznie w udziale większym browarom, a więc zakładom dobrze urządzonej, w kapitał obrotowy zasobniejszej i wytwarzającym produkt, znajdujący chętnego konsumenta. Jest to niewątpliwie skutek i to skutek dodatni, wynikający ze zniesienia propinacyi. Ma ono jednak na tem polu i skutek ujemny. Równocześnie bowiem z ustaniem propinacyi import piwa pozakrajowego który się dotąd obracał w granicach 90.000—100.000 hltr., podniósł się odrazu niemal do 200.000 hltr. Wywołała go zaś nie rzeczywista potrzeba, tylko chęć nierzetelnego zysku. Potworzyły się spółki importerów, które sprowadzając piwo obce pod sfingowanemi nazwiskami, sprzedają je szynkarzom z opustem opłaty krajowej, której sami nie opłacają. Nim bowiem Wydział krajowy jako władza nieposiadająca egzekutywy zdoła wyśledzić winnego i doprowadzić do sądowego ukarania — cywilnie jest on nieodpowiedzialny, gdyż zazwyczaj nie posiada już żadnego majątku — już inna spółka pod innym nazwiskiem prowadzi ten proceder dalej. Pragnąc temu bezprawiu, obliczonemu na szkodę skarbu krajowego i co gorsza na szkodę krajowego piwowarstwa tamę położyć, postanowił Wydział krajowy udać się do Ministerstwa kolei państwowych z prośbą o upoważnienie naczelników stacyi przez Wydział krajowy wskazanych, aby oni w zastępstwie krajowego biura opłaty od każdej na stacyę nadeszłej przesyłki piwa pozakrajowego wymierzali opłatę i ściągali ją przed wydaniem piwa z magazynu. Ustawowo jest ta rzecz uzasadnioną, albowiem obowiązani do uiszczania opłaty krajowej, winni ją uiszczać w chwili odbioru piwa (§ 3. ust. z 13. lutego 1903 Dz. u. kr. Nr. 24).

Wydział krajowy ma nadzieję, że w razie przychylniej odpowiedzi zdoła tym sposobem uchronić skarb krajowy od strat, browary krajowe od nierzetelnej konkurencyi, a import ograniczyć do rzeczywistej potrzeby.

Z znacznym wzrostem produkcyi i konsumcyi wzrósł znacznie dochód funduszu krajowego z tego źródła. W miejsce budżetem na r. 1911 przewidzianych 8,400.000 kor. wpłynęło faktycznie 9,421.374 kor. i pozostało jeszcze w zaległościach czynnych 996.685 kor.

W końcu nadmieniam Wydział krajowy, że eksport naszego piwa poza granice kraju, który w ubiegłych latach trzymał się w granicach 45.000 do 50.000 hltr., doszedł w roku 1911 do 77.500 hltr.

Stwarzając krajowe biuro poboru opłaty szynkarskiej i wcielając doń istniejące od roku 1903 biuro poboru opłaty konsumcyjnej od piwa, upraszał Wydział krajowy w sprawozdaniu z dnia 12. września 1910 L. 108.302 o wyznaczenie na razie dla tego biura 2 urzędników koncepcyjnych i 2 urzędników rachunkowych w ten sposób, aby ma wolno było siły te przenieść do tego biura ze swego etatu, a opróżnione przez to posady w etacie obsadzić extra statum. Reszta sił w tym biurze zajętych ma być, podobnie jak to dotąd miało miejsce w biurze piwnem, w charakterze tymczasowym jako siły pomocnicze rachunkowe i manipulacyjne.

Ta ilość sił stałe zajętych okazała się w pierwszym roku istnienia biura wystarczającą, atoli już następny rok wykazał, że do prawidłowego funkcjonowania biura ta ilość nie wystarczy. Normalne czynności wzrosły niepomierne; liczba ekshibitów do biura weszłych wzrosła z 24.000 w roku 1911 do 36.000 w roku 1912, zatem wzrastała o 1.000 ekshibitów miesięcznie, nadto należało sporządzić zamknięcie rachunków, a tem samem zamknąć przedtem 24.000 osobowych kont, rozdzielonych w 111 księgach, wreszcie prowadzić przeciwko 12.000 dłużników egzekucye sądowe i utrzymywać ich ewidencję.

Stan ten siłą faktów zniewolił Wydział krajowy do zasilenia biura w dalsze stałe siły koncepcyjne i rachunkowe, gdyż zastój i mniej sprawne funkcjonowanie biura mogło się tylko dotkliwie odbić na dochodach, płynących z tych źródeł do skarbu krajowego.

Powiększenie sił ograniczyło się do najniezbędniejszej potrzeby, mianowicie w dziale koncepcyjnym o 2 konceptistów i 2 praktykantów, a w dziale rachunkowym o 1 adjunkta, 1 asystenta i 1 praktykanta.

Wnioski odpowiednie znajdują się w sprawozdaniu o preliminarzu budżetu krajowego na r. 1913 w rubr. II. poz. 21.

Skutkiem tego i skutkiem podwyższenia wynagrodzenia na tymczasowe siły pomocnicze wyniesie wydatek na cały personal biurowy 111.227 kor.

Mając na uwadze, że opłata szynkarska i opłata od piwa w roku 1911 przyniosła skarbowi krajowemu 16,025.643 kor., okaże się, że preliminowany koszt na administrację przedstawia 0·69%.

W Czechach, dopóki istniało samo tylko biuro poboru opłaty od piwa, wynosił roczny wydatek na personal 272.000 kor., co przy dochodzie z tej opłaty w kwocie 14,000.000 kor. przedstawia 2%.

Corocznie przez Wys. Sejm w swoim czasie uchwalany budżet funduszu promocyjnego obejmował przy dochodzie 8,500.000 kor., roczny wydatek na Dyrekcyę w kwocie 224.000 kor., przedstawiał zatem 2·63%.

Na Bukowinie, gdzie są analogiczne stosunki, gdyż tam istnieje pobór takiej samej opłaty szynkarskiej i opłaty od piwa, koszt utrzymania biura wynosi 55.571 K., a dochód z tych źródeł 1,720.000 K. Wydatek na biuro przedstawia zatem 3·23%.

Z tych kilku przykładowo naprowadzonych dat wynika, że preliminowany wydatek na krajowe biuro poboru opłat nie może uchodzić za wygórowany.

Na podstawie powyższego przedstawienia Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o czynnościach krajowego biura poboru opłaty szynkarskiej i opłaty konsumcyjnej od piwa.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Adam Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władysław Jahl w. r.

Członek Wydziału krajowego.

